

СЛАВИЦА ГАРОЊА

ПРИЧА О ДЕВОЈЧИЦИ С ПОРОДИЧНЕ ФОТОГРАФИЈЕ

Гледам је, на тој фотографији среће, у минијатурном раму.

Међу родитељима, мора да јој је у овом стану-музеју препуном слика, књига и фигурица из Индије, та мала, црнобела фотографија у скромном дрвеном оквиру, стављена на почасно место – на црној комоди у спаваћој соби, да буде вазда пред очима – она посебно значила.

Заправо, нигде више их нисам видела, ни на једној фотографији – заједно. Чини се да је то био последњи траг породичне среће, које се само у замецима (на основу ове слике) сећала, и стално потхрањивала, када је све друго измицало и нестајало.

Она је између родитеља. Насмешено, неговано и заштићено, пуначко дете: округлог лица, са црном косом на раздвајању, у скупоценој белој кошуљи са чипканом крагом и тамноплавом (откуд ми то, кад је црно-бела фотографија?) штриканом џемперу.

Загрлила је оба родитеља (да ли је међу њима већ постојао раздор, или бар његов траг, не наслућује се).

Она је у узрасту од девет година (када је свет пред њом прострт у сплету најразноврснијих боја), и изгледа као сва деца у том узрасту – ни са чим изузетним се не истиче, за разлику од родитеља: њих двоје су у оним, најбољим годинама, на врхунцу зрелости, као репрезентативни примери лепоте, свако у свом полу. (Можда се истоврсности лепота супротних полова само начас и судбински привуку, да би се потом заувек, у космичком смислу, разишли као непомирљиви ривали).

Мајка, раскошна црнка, у буби-копф фризури – моди свог времена: нашминкана, са дубоким, тамним очима у којима се огледала нека претерана озбиљност, ко зна, можда и трагичност времена

које убрзано стиже. Обучена, такође, у чипкану блузу са истом таквом крагном и скупоценим медаљончићем око врата – а ипак све скромно и у неком унутрашњем складу, њене тихе и трагичне природе.

А он – у светлом листер оделу, са белом кошуљом и лептир-машном, плаве, зализане косе, а ла Рудолф Валентино у светлијем издању, лица које би радо пожелели тадашњи холивудски ловци на таленте; право, сигурног у себе, са лежерно прекрштеним рукама преко столице, погледа негде загледаног у далеко.

Очева фасцинантна лепота је остала тако заувек забележена, јер је дете у том узрасту није ни спознавало. Сећање детета на оца је било као сећање на родитеља, али касније, уоквирено и том спознајом, овај портрет као посебну драгоценост, израђен и урамљен, свуда је носила са собом по свету, а сада га и овде, поставивши на репрезентативно место у спаваћој соби, стално гледа. Фотографија где су последњи пут заједно.

Отац је, очигледно, био свестан свог изгледа – кажу да је радо позиван и виђен у високим друштвених круговима (да украси неки бал, добротворне приредбе или позоришне представе у граду), а био је и први возач на тркама за рачун оних богатих велепоседника који су први куповали оне скупоцене олдтајмере.

Нема сумње да су жене лудовале за њим.

И тај сусрет њених будућих родитеља – могао би се лако до-маштати.

На једном од балова, или још модерније, на једном од тих послератних журева, можда и у биоскопу, чији је власник био мајчин зет, срели су се, или су се сретали више пута, западајући једно другом за око, наочитошћу и појавом (две сличности се непогрешиво препознају и брзо нађу), њени будући мајка и отац. Чија је била иницијатива – по свој прилици, мајчина. Потичући из чувене, коленовићке породице, са кућом у самом центру вароши, непосредно уз кућу још славнијих Дунђерских – уз то лепа, иако три године старија од њега, охрабрила је тог младића, дошлог однекуд из суседног великог војвођанског села (чије је презиме понео, па ће и ћерка то чудно презиме заувек носити као усуд, не мењајући га) – тог миљеника жена подстакла је да јој се и он приближи.

А кад га је већ једном увела у свој дом, у чувени Златни салон, са огледалом које се протезало од зида до зида у позлаћеном дебелом раму, са уљаним портретима предака, чак са почетка 18. века, одмах након Сеоба, способних и вештих трговаца – са огромним стеченим богатством, а потом и чувених, вештих правника, државних чиновника и књижевника, пристиглих чак до Пештанског сабора – убрзало је све то, да младић, леп као бог, али скромног порекла

и образовања, брзо преломи и одлучи – ући ће у ову кућу, као зет једне од најбогатијих и најугледнијих војвођанских кућа.

И убрзо се родила она, девојчица, ни налик у почетку на своје прелепе родитеље. Живот у том богатом дому наставио се увећан за једног новог члана – видеће се, и последњег изданка те некада бројне и моћне породице.

Како се снашао новопридошли зет? По потоњим сликама (коначно) срећен живот му је очигледно пријао: глумачки затегнуто и сјајно лице се мало опустило, очи светле, постале мање фаталне. Да не би седео, дали су му посао у породичној фирми, мада је њега највише интересовао биоскоп и монденски живот. Прихватио је, пошто је и његова млада жена радила, заједно са сестром у породичној фирми и преводила сву кореспонденцију са енглеског, француског и немачког језика. Имао је сада свој ауто (црни форд, пакард, тад реткост за град, поред којег се поносно сликао), и даље је ишао на трке, сада као угледни гост и посматрач, позиван, додуше, сада ређе, на игранке у башти великог хотела, где се појављивао са својом заљубљеном женом.

Ипак, стално га је пратила та једна реч, сада можда и изразитија него пре: дођош.

Игра по правилима угледне и богате куће, не зна се колико му је пријала, можда није био човек претварања, можда је и страст меденог месеца и чудо новог положаја брзо прошла и охладила се, можда већ са рођењем детета. Јер мајка се привинула са свом новом љубављу што материнство доноси, своје чеду, а он, његова лепота, остали су сада некако ускраћени за љубав. Иако отац, та улога му је била, такође, више придодата у новом рапореду улога и, очигледно, није га много везивала, нити интересовала.

Тек, могуће је, већ на тој слици, његов поглед је помало одсутан, иако мајчин, чврст и темељан, све још увек можда држи на окупу.

Одабрао је сам, и тек је са годинама почео примећивати пустош, након своје (брзоплете) одлуке – све што је замишљао, добио је, али празнина је постепено завладала у њему. Да ли је то показивао? Да ли је то проницљива жена већ примећивала?

И даље се лепо облачио, ујутру, у њиховој спаваћој соби, пред великим раскошним огледалом. И она би, још снена, у спаваћници устала да га загрли, када би га упитног погледа пред огледалом у коме су се обоје огледали, дуже задржала, брзо би напуштао, без речи, ту заједничку собу, и кућу. Често би био и на путу по неколико дана.

Онда се десило то – можда баш убрзо после настанка ове фотографије.

Или нешто раније?

Приметио ју је на некој седељци, ван његовог града, и није очи скидао с ње. То је била она, схватао је, све више обузет, оно за чим је целог живота трагао! Сад је схватио да ју је коначно нашао. Жену какву је давно замишљао, носио њен облик у себи, обожавао пре упознавања, а сада коначно и угледао.

Живо отелотворење тог сна, схвативши да је све ово што је досад живео била – лаж!

А она – и она је посматрала њега, не одвајајући очи од његове заглађене плаве косе, елегантне појаве, манира. И не само да му је одговорила повременим погледима, већ је у том прекрасном мушкарцу, уздрхтало видела отелотворење свих својих девојачких фантазија.

Када је почео плес, стао је пред њу и поклонио се. Није сме-ла да верује – и лако му се препустила у ритму музике. Плес је кажу, метафора свих будућих говора тела, која тада, али и заувек, налазе свој међусобни, савршени, космички склад – ако се нађу. И обоје су се том складу препустили, схватајући да ће од сада само у том међусобном складу и моћи да живе. Плесали су цело вече (баш као Ана и Вронски), и мада су већ тад почела говоркања (та он је ожењен!), напустио је тај град ошамућен, неспособан да више било шта мисли, сем о њој. И код ње је било исто – упорно је ћутала пред грдњама, у салону својих родитеља, када су се позно вратили кући. (Та ти нам шкодиш имену, ти си девојка за удају, па плешеш са ожењеним човеком, уз то причају да је и даље заводник...)

Да не би одмах ишао кући, он је продужио возом у Београд. Желео је да буде што непознатији и изгубљенији у већем граду, док се не среди и не поврати барем приближно у неко своје претходно стање.

Оно што се догодило, њена слика у глави, додири тела те вечери, ни ту му нису дали мира, али је барем у кафани, за столом (не желећи да потражи ни пријатеље одавде), ходајући улицом до хотела, и у хотелској соби, могао да на миру пребуре сваки сусрет и тренутак овог чудесног доживљаја и утиска.

И успео је, можда, тог пута да се прикрије и среди, пре доласка кући, знајући добро да од своје проницљиве жене тешко шта може сакрити. А тек од њене сестре, па свих укућана – а била их је пуна кућа.

И све то, та кућа, почело је одједном да га гуши – до неподношљивости.

Радио је, измишаљо било шта, само да изађе – сваког јутра у цик зоре излазио је тобож послом, седао у кола и јурио по околним равницама, пољима ван града, барем да на миру буде са својим заносом.

Шта ти је? Бојао се тог питања жениног, које ће сигурно једном доћи, своје расејаности, незаинтересованости за било шта у кући.

А кад су се њих двоје, у првом страсном загрљају срели на малој железничкој станици, и сели заједно у воз за трећи град, знао је да ће изгубити контролу, разум већ јесте, али и да, ако треба, ништа више неће крити.

Након тог првог зближавања тела, баш како је говорио њихов плес на оној вечери, постојала је само једна мисао код обоје – када ће се поново видети – јер сваки дан растанка је постајао неподношљив, немерљива патња за обоје, за њега до физичке несмирености (нигде да се скраси), код ње – болна чежња, утољена бројним писмима које није смела да му шаље, већ их је одмах цепала и бацала. Колико је то трајало – две године – од те слике до почетка рата? Ма како крили своје гнездо у великом, трећем граду, вазда будне очи паланке и језик жена, брзо је прозирао суштину.

Исувише је био упадљив ритам његових одсуствовања и њених одлазака код рођака у трећи град. Он је ужагрено живео само за тај сусрет, са вољеним бићем – све неопрезније, ништа више није постојало, сем ње – тако младе и свеже, која се расцветавала све више под његовом руком, као ремек-дело достојно његове лепоте, које је својом љубављу створио. Смучило му се и то њихово скривање. Желео је да је покаже свима – та то је Она. Коначно сам је нашао!

А када је једно писмо ипак стигло, уместо у кафану (место састанка) код железничке станице, у руке зета (крчмар му га је предао) – жена га је позвала и показала му га – без речи.

Све јој је одмах признао. Како другу воли и жели да се разведе, одмах, да је тек ту пронашао сав смисао свог живота, да се осећа бедно пред њом, јер зна колику му је љубав пружила и да га пусти да оде.

Не, не дам ти развод, само је мирно рекла. Биће све по старом.

И додала:

– А да ли си ти сигуран да ће њени то дозволити?

И код девојчиних је била драма – скандал унутар куће, претње и придики – име које је укаљала, тешке речи оца. (Шта си ти сад? Дроља, која иде са ожењеним човеком, ко ће те такву?!) Речи, увреде, непремостиве, после којих више нема повратка.

Али ја желим само њега, нећу никог другог, баш ме брига што је ожењен!

То никада нећеш дочекати! Од нас можеш само да одеш без игде ичег, без нашег благослова, грмели су родитељи. Да раставиш мужа од жене и детета, срам те било! Он у ову породицу никад неће

ући. Фићфирић, који је и у ту поштену кућу ушао на тај начин. Одрећи ћу се и тебе и ништа нећеш добити ако одеш за њега.

Ја за другог нећу!

Онда напоље из моје куће!

Излетела је из салона, није остала ни у соби.

Брзо му је телеграфисала – можда се већ ту зачала та кобна идеја.

Од кога је потекла, остаће тајна.

Сачекала га је на железничкој станици – оној истој. Као Ана Карењина, само овде су заједно одлучивали.

Дошао је и он, избезумљен.

У ону кућу се више не враћам, само је рекао.

Можда је мислио практичније, а можда стварно није имао новца, уштеђевине, ни за један једини дан заједничког живота. (Големашка породица ипак му није поверавала финансијске трансакције, све је било под будним оком и кључем старог оца).

Она га је гледала заљубљено, мада констенирано, измучено, од управо претрпљеног стреса. Упијала га је очима и губила се у његовом погледу, и не зна се ко је то први изговорио, ако је уопште изговорио.

Он је понео мали револвер, који је иначе одувек имао у фиоци писаћег стола у фирми. И он је њу гледао дуго, дуго, упијајуће, као занавек опраштање једно од другог, које желе да понесу заувек, као последњу слику у оку обожаваног, вољеног бића.

Да, у праву си, љубави, као да су се узајамно сложили.

И са новом снагом повео ју је у мразно, зимско поље, где је последњих месеци тако често лутао не налазећи мира нигде. Нашли су се ван градића, на обали реке, легли на траву, грчевито се грлећи и љубећи... Нећемо једно друго никад издати, ни напусти-ти, зар не?

Нашли су их у љубавном загрљају, чије ни мртве руке нису могли да раздвоје.

Скандал, пукао на све стране, цела штампа Краљевине, иако у сенци рата што се неумитно надвијао и претио, донела вест, после и детаљне извештаје, из броја у број слике, сведоке, нове чињенице у наставцима и под бомбастим насловом: „Трагичан крај војвођанског Ромеа и Јулије”; „Војвођански Мајерлинг”.

Народ је брујао, препричавао, узбуђено домишљавао, додајући све нове и нове детаље приче.

Девојчица је седела у свом Златном салону и марљиво писала своје домаће задатке, о томе не знајући ништа. Само је видела да тате нема. Мама и тетка су се потрудиле да ништа у кућу не допре споља, притајиле су пред њом и свој унезверени поглед, чак

ни маме дуго није било, а служавкама је забрањено, под претњом отказа, да ишта зуцну и коментаришу у кући. Тетка ју је тад пазила, и водила код мужа у оближњи биоскоп, да гледају филмове, да је разоноди, причала о Индији, у коју једном планира да оде, да ће и њу тамо повести.

Када се и мама појавила, након извесног времена, прилично омршавела и испаћеног лица, али не и у црнини, само јој је кратко рекла да се тата разболео, да је ишла да га посети, да је отишао на дуже и да се скоро неће вратити.

На тој другој фотографији – девојчица седи сама, за великим писаћим столом од махагонија, у главном салону. Има 11 година, округле главе, црне косе са раздељком и шишкама, очију спуштених над домаћим задатком. Не зна се ко ју је сликао, само на полеђини слике уредним рукописом пише: фебруар 1941. године.

* * *

Кроз месец и по дана, теча је обукао униформу и нестало незнамо куд – да би се вратио тек кроз четири године – али то је нека друга прича.

Нестало је и течиног биоскопа, где су ме мама или тетка често водиле. Био је затворен, у њему су сад били неки чудни војници, са перјем на глави.

У пространој кући мог прадеде Гаврила, чији ме је портрет сваког дана добродушно посматрао, и његове жене, моје прабабе Јулијане, у Златном салону, остале смо да живимо само нас три: мама, тетка и ја, са послугом (куварица Ержика, гувернанта, фрау Ана). Мама више није спомињала тату, а ја нисам ни питала. Мало га се сећам, и то увек је био у некој журби, као успут улазећи у кућу и излазећи из ње.

Мама је пуно радила, долазила кући уморна, није више била ни онако дотерана, као кад је тата био ту, као да је мало и остарила. Рекла је да ради да нас прехрани, и, заиста, хране више није било у изобиљу као некада. Зато сам највише волела да будем са тетком. Она ми је пуно читала, учила ме енглески (који је тад мало ко знао), чула сам да је разговарала и са великим индијским песником, који је био ту, код нас, причала ми са заносом како планира да кад се све ово заврши оде у ту његову чаробну и мистичну земљу Индију, да ће и мене водити, кад завршим све школе.

Понекад бисмо, око подне, док не почне полицијски час, прошетале до Штранда и она ми је онда причала како пише један роман, а пошто сам мала, кад порастем, даће прво мени да прочитам – да се ту спомиње и мој отац – сад сам мала и не бих разумела.

Није имала деце и ја сам јој била све, много ме је волела.

Било је много хладно те зиме, није више било ни хране, мама што донесе, распоређивале су њих две за колико дана се шта сме потрошити. Чини ми се да ја једино нисам осећала ту оскудицу – мени је Ержика увек кувала топлу чорбу са парчетом меса, док су њих две јеле само чорбу са хлебом.

И те ноћи су се чули пуцњи (мада то није била реткост), али је тетка, која је спавала са мном у соби (мама је рано устајала и водила трговачке књиге у нашој фирми), нагло устала, послушкучући и вирећи кроз прозор на улици. Пришла сам и ја: али ме је склонила од призора који сам ипак крајишком ока спазила: војници са перјем истеривали су људе, жене, децу без разлике, из кућа, и терали их по снегу. Многи су се спотицали, полуобучени, чули су се узвици на мађарском, понеки пуцањ, јаук... Нисмо спавале до јутра. Мама је утрчала у собу. Тог јутра није отишла на посао.

Ујутру је Ержика рекла да је нека рација, хватају комунисте, и да нико не излази из куће. Мама и тетка су се упитно погледаде – да смо бар малу негде склониле, рекла је тетка. Била је слична мами, имала густу, коврцаву косу и крупне плаве минђуше у ушима, старе ко зна колико, и од које чукунбабе, и исти такав прстен. Тај дан смо провеле у кући, не мичући се, а кад је дошла ноћ, биле смо све заједно у салону, нико није могао да спава. Мама ме је ипак сместила у велику зелену фотељу „бержера” и стално ушущавала, као у некој слутњи, где сам ипак заспала.

Ујутру, трећег дана, није ни свануло, а на наша врата која су развалили, нахрупили су војници са перјем – улетели су право у приземље, одгурнувши фрау Ану, хрупили у Златни салон и видевши мог прадеду Гавру на зиду, како их испитивачки посматра, опалили метак у њега, вичући: „Рац, Рац...” Метак је прозвиждао изнад моје главе и забио се у зид испод слике. (Дуго је тај траг постојао.)

Седела сам склупчана у масивној, зеленој фотељи „бержера” и гледала шта се догађа. Војник ме је грубо ухватио за руку и повукао са фотеље, вичући: „Vorwärts!”

Доле се Ержика на мађарском справљала са војницима, док су се мама и тетка отимале да се попну горе до мене.

Војник ме грубо гурну низ степенице ка њима, мајка ме загрли и тад видех први пут у њеним очима страх – не ону чврстину и ћутљиву сигурност, којом ме је увек штитила и обавијала. Ово је превазилазило и њу.

Била сам између њих две, држећи их обе за руке, кад су нас истерали из куће, на улицу. Испред нас непрегледна колона људи, жена, деце, полуобучени, у сивом и леденом јануарском јутру.

Боже, шта је ово, чинило ми се да сам чула маму како је прошаптала, док је агилнија тетка, на мађарском рекла војнику:

– Пустите дете да оде по капут, да се боље обуче, видите како је све смрзло.

И испустише ме из руку и уђох поново у нашу кућу.

Више их никад нисам видела.

Попех се у своју собу, по капутић. Кад сам се вратила на улицу – све празно, нигде никог – колона већ отерана. Ержика ме брзо увуче у кућу.

– Сакриј се, дете, горе у собу, ако поново дођу, ја ћу рећи да си отишла.

Скупила сам се у ону исту зелену „бержера” фотељу из које сам малопре онако грубо извучена, у којој је седео и велики индијски песник када је посетио – захваљујући тетки – нашу кућу, али ни та фотеља више није била она иста.

Села сам и решила да чекам овде маму и тетку и да се не померам, све док се не врате.

Пао је и мрак, а оне нису долазиле. Ту сам и заспала, а Ержика ме је покрила ћебетом, јер је свуда било страшно хладно, ватра у камину тог дана није ни наложена.

Пробудила сам се ујутро, а маме и тетке још није било.

Ержика ми је донела доручак, а ја први пут нисам могла да једем. Нешто ми се тврдо скупило у грлу. Однекуд је дошла и фрау Ана – провукла се кроз баште – и она и Ержика су дуго нешто загрцнуто говориле.

Мене су обилазиле као болесника.

Најзад је дошао ујак по мене, са ујном. Ујна је била сва поседела, мада је била млада жена, унезверена, никада је такву нисам видела. Ни трага од оне неговане даме са седељки и посета, како сам је знала. Ујак ми је само благо рекао:

– Мала, ти ћеш сада са нама, код нас, а кућу ћемо закључати, пошто се мама и тетка неће дуго вратити.

Опет нешто слично као са татом, помислих. И нешто ме штречну.

Да понесем и ову фотељу, питала сам. Нисам тражила играчке, књиге, већ ту фотељу. У њој сам дуго и једино могла да заспим. Пустили су ме.

Ујна ми то дуго није испричала – била је у последњој колони, људи су видели шта је било са онима испред њих, цепали марамнице и гњечили наочаре у страху и паници који не знају за контролу – а тамо, недалеко испред, ударцима у главу најчешће, ретко хицем, људе, жене, децу, бацали су у воду, под лед. Пуцали су баш кад би настало гушење у очајничкој борби жртава да пружи било какав

отпор. Није сигурна из те даљине, али мисли да је видела тетку како се снажно опире, отима, нешто говори на мађарском, да је чују, разумеју – а пре тога, стргли су јој оне минђуше са ушију и крв је лила. Пре тога су већ вероватно бацили и маму... Онда су, тик пред ујнином колоном, јавили да је стигло наређење немачке команде да се престане са тим дивљаштвом. Тако је ујна преживела – за сат времена оседела, а опоравила се није никад. Мање од педесет минута је делило да и моја мама и тетка буду живе.

* * *

Седим у овој фотељи и овако стара. Као да сам стално и са мамом и тетком од оног дана. Носила сам и ту фотељу свуда са собом – као једино моје покућство. Чудили су се у авиону, кад сам летела за Делхи.

– Не знате, није вредело да им објашњавам колико је моја тетка желела у Индију. Ево, ја и ова фотеља бићемо тамо – и ја ћу им на енглеском предавати о нашој књижевности. Све оно, што је моја тетка желела, а грубо прекинута, сурово, бизарно и банално, у најбољим годинама, и није успела да оствари.

И велико Златно огледало из Златног салона је овде, и прадеда Гавра, и сијасет Буда донетих из Индије. И много, много књига. И сви портрети – мајке пре удаје, тетке, па тече који се једини вратио, па ме усвојио, дајући ми своје презиме и школовао ме – све то изнето у задњи час кад су дошли ослободиоци и кућу национализовали.

Никада више нисам ушла у њу – говори стара госпођа, ни налик на ону девојчицу од девет година, између мајке и оца, на овој породичној фотографији на почасном месту, између гомиле малих и великих Буда.

Она је сад старија и од свог оца, који стоји на почасном месту, леп као Рудолф Валентино у светлокосом издању, и мајке, тешке од озбиљности и судбине која јој се на овој слици можда већ и огледала у очима. И тетка, са крупним, расним коврцама и брилијантским минђушама у овалном раму. Ту је и чукундеда Гаврило и чукунбака Јулијана – и међу њима она, девојчица са фотографије, последњи потомак чувене породице, у којој сви они живе, и који су живи док су ти предмети и слике око ње.

По будистичком схватању светлости, док светле, душе имају уточиште. И зато је толико упаљених свећица око ње, као у храму – у том стану-музеју, претрпаном књигама, она непрестано оживљава њихово присуство испод урамљених фотографија.

Све што је остало од Златног салона, ту је, сада са њом. Не крије – по истом, будистичком схватању, радује се сусрету са њима. Проживела је довољно дуго свој век, готово надокнадивши године маме и тетке заједно. Имаће пуно да им прича – колико је успела у животу (без њих), а посебно тетке о Индији, коју је толико чезнула да види, испричаће им све своје утиске и импресије о животу који нису стигле да доживе и њу да на њеном путу прате. Отац – ко зна, можда ће тамо поново срести и свог лепог оца, вечно младог, мада верује, да му мајка, ни тамо није опростила. Можда ће она успети да их поново споји! Ево, стаће између њих поново, баш као на овој сличици из детињства, поново их обоје загрлити, са истим поверењем детета, без искуства, што их чека – сада толико старија од њих. А они, њих двоје, вечно млади и леви, загрлиће и они њу, заштитнички, како су увек, сада и заувек. И она, сад старица-девојчица, са фотографије се смеши срећно.

Светиљке изнад Будине главе лелујају као знак да је још једна душа одлетела на небо, у сусрет родитељима које је коначно пронашла, и где су поново загрљени – она, старица, са двоје дивних, младих родитеља између себе.